

OBRANA V HORSKÉM ZALESNĚNÉM TERÉNU

Horský zalesněný terén představuje značnou část našeho zájmového prostoru a proto je nutné, abychom věnovali pozornost teoretickému rozpracování a praktickému zvládnutí zásad vedení operací a boje v těchto podmínkách.

Podle absolutní nadmořské výšky dělíme hory na:

- nízké (500—1000 m), které se vyznačují mírně zvlněnými a většinou zalesněnými terénními tvary a jsou nejpřístupnější pro činnost všech druhů vojsk,
- střední (1000—2000 m), které mají pozvolné zaoblené tvary s ojedinělými skalnatými úseky a soutěskami a jsou obvykle pokryty lesy a křovinami a většina prostorů je rovněž přístupná pro činnost vojsk,
- vysoké (vyšší než 2000 m), které mají zpravidla skalnaté horské hřebeny se strmými převýšeními a zledovatělými pláními a hlubokými roklinami. Tyto hory rozhodujícím způsobem omezují použití svazků a útvarů a jsou přístupné hlavně pro činnost speciálně vycvičených horských útvarů a svazků.

Z toho vidíme, že v našem zájmovém prostoru jde především o nízké a střední hory.

Horský terén má řadu zvláštností, které postupně ovlivňují bojovou činnost vojsk. Mezi nejcharakterističtější patří: velká členitost terénu, množství překonatelných překážek, omezený počet cest a ztížené možnosti pohybu po nich, většinou (ve vyšších polohách) kamenitá skalnatá půda, zatímco v nižších polohách dravé toky řek a stráně porostlé jehličnatými nebo listnatými stromy, možné sesouvání skal, sněhových lavin (zejména při jaderných výbuších). Kromě toho bojovou činnost může ovlivňovat svérázné podnebí, náhlé změny počasí, řidší vzduch a stínící účinek hor, který má vliv na provoz rádiových stanic, radiolokátorů a prostředků radiotechnického a raketového průzkumu.

Horský zalesněný terén bude vytvářet složitosti pro útok, zatímco s těžko schůdnými úseky a velkým počtem přírodních překážek dovolují vytvořit odolnou obranu menšími silami než za normálních podmínek. Členitý terén umožňuje vybírat nejvýhodnější čáry pro obranu, horský a zalesněný terén utajovat před nepřítelem uclenění bojové sestavy a systém palby, i široce používat různ-

ných zátarasů včetně jaderných min. Cíl obrany, její uspořádání, způsob vedení a všestranného zabezpečení budou výrazně ovlivňovat především podmínky horského zalesněného terénu.

Cíl obrany stanovíme na základě toho, že horský zalesněný terén vytváří výhodné podmínky pro organizování a budování především odolné obrany (i poměrně nevelkými silami), zatímco aktivnost obrany bude zpravidla potlačena omezenými možnostmi především manévru pohybem. Proto cílem obrany v horách zpravidla bude: odrazit útok, způsobit značné ztráty útočícímu nepříteli, vyčerpat jeho síly a udržet stanovený prostor. Tím získat čas pro soustředění sil a prostředků na jiných směrech, zabezpečit činnost úderných uskupení, přípravu a vedení silných protiúderů (protiútoků) proti rozhodujícím uskupením nepřítele na směru hlavního úderu apod.

Uspořádání obrany z hlediska její struktury může být v podstatě shodné s obranou v normálních podmínkách s některými odlišnostmi, které vyplývají ze zvláštností horského zalesněného terénu. Musí především zabezpečovat: úpornost, odolnost, houževnatost, kruhovost, protitankovost obrany především na rozhodujících směrech, dokonalou organizaci palebného systému na celou hloubku obrany a maximální vzdálenost před přední okraj s dokonalým využitím všech palebných prostředků a zejména výbušných zátarasů, vedení aktivní činnosti (protiztečí).

Při přechodu do obrany mimo dotyk s nepřítelem můžeme před předním okrajem obrany budovat **zabezpečovací pásmo**, a to buď na přístupech k horskému zalesněnému terénu (pak může být hlubší — 25 km od předního okraje), nebo s předním okrajem na výhodných dominantách, komunikačních uzlech předhůří horského masívu (pak může být méně hluboké — 15–20 km). Zejména v druhém případě bude velmi efektivní široce využívat zátarasů a léček s přihlédnutím k charakteristice terénu.

Při přechodu do obrany v dotyku s nepřítelem můžeme vytvářet **předsunuté postavení**. Při přechodu do obrany mimo dotyk s nepřítelem může tuto funkci plnit poslední postavení zabezpečovacího pásma. Tato postavení budujeme na menší hloubku než v normální obraně (kolem 6 km od předního okraje obrany), zpravidla s předním okrajem v podhůří na přehrazení především komunikací a soutěsek, které směřují do hor.

Úkoly, vyčleňování sil a prostředků i vedení bojové činnosti v obou případech zůstávají v podstatě stejné jako v normální obraně.

Šířka pásma obrany závisí především na množství, důležitosti a kapacitě výhodných komunikačních směrů, vzdálenosti mezi těmito směry a pochopitelně na důležitosti bráněného prostoru.

Obrana bude mít zpravidla charakter obrany na široké frontě. Těžko průchodné úseky a směry budou bránit zpravidla slabší síly s využitím paleb a zátarasů. Vojska budou organizovat obranu zpravidla na širší frontě než za normálních podmínek k přehrazení několika směrů výhodných pro útok nepřítele (divize může bránit 2–3 takové směry, z nichž jeden může být hlavní). Na těchto směrech půjde především o systém opěrných bodů čet, rot a praporečnických rajónů obrany.

Hloubku obrany bude rovněž do značné míry ovlivňovat charakter horského terénu a zejména jeho průchodnost a v některých případech i vzdálenost mezi rovnoběžně probíhajícími hřbety a komunikacemi, které může využít k manévru nepřítel i vlastní vojska. Z těchto důvodů může být hloubka obrany

pluku (divíze — armády) na jednom směru větší, na jiném menší než za normálních podmínek.

Organizace obrany do hloubky musí zabezpečit narůstání úsilí a síly odporu, nutit nepřítele přeskovat síly a vystavovat je účinné hromadné palbě a jaderným úderům a palebný styk mezi pásmy. Vzhledem k předpokladu používání vzdušných výsadek nepřítelem a k možnostem pronikání jeho menších sil mezerami v obraně, musíme počítat s jejich ničením.

Obranná postavení a pásma nebudou zřejmě mít tak vyhraněné místo jako v normální obraně. Jejich počet bude dán především průběhem horských masívů, soutěsek, údolí, průsmyků apod. Na druhé straně budou početnější příčná postavení, která využívají podélných svahu s probíhajícími komunikacemi, především pro vedení účinné boční palby a protizeteče.

Operační a bojová sestava při obraně v horách bude zřejmě charakteristická výrazným rozmístěním sil a prostředků na směrech. V závislosti na konkrétní situaci se bude zpravidla členit do jednoho sledu se vševojskovými zálohami pro směr, který neumožňuje manévr zálohami podél fronty. Druhý sled budeme zpravidla vytvářet na směru, který umožňuje zasazení větších sil nepřítele (široká údolí, náhorní planiny apod.). Do prvního sledu je účelné vyčlenit motostřelecká vojska zesílená dělostřelectvem, protitankovými prostředky, ženijními vojsky apod. Pokud se nevyhne použití tankových vojsk v prvním sledu (při přechodu vojsk do obrany v dotyku s nepřítelem), je nutné je zesílit motostřelci. Druhý sled nebo vševojskové zálohy rozmístujeme tak, aby mohly přehradit nejdůležitější směry a byl zabezpečen manévr a včasné zasazení do boje na určených čarách k odražení pokusů nepřítele o obejití, k ničení výsadek nebo do protizetečí. Do druhých sledů i vševojskových záloh určujeme především tanková vojska a motostřelecká vojska na BVP, kterých můžeme úspěšně používat i k vytváření léček a zesílení protitankové obrany.

Frontové letectvo bude velmi intenzivně využívat vzdušného průzkumu komunikací a přilehlých prostorů všemi druhy a způsoby průzkumu. Operativně musí působit tam, kde se pro činnost letectva vytvářejí výhodné podmínky k hromadnému ničení nepřítele, a to jak prostředky ničení s tříštivo-trhavými a zápalnými, tak jadernými prostředky ničení.

V daleko větší míře bude letectvo využívat způsobů bojové činnosti spojených s vyhledáváním a současným ničením cílů malými skupinami (roji) s následnými údery větších skupin (letky, pluku), které reagují na předešlé výsledky bojové činnosti.

Vysoké manévrovací schopnosti vrtulníků spolu s relativně menšími rychlostmi letu vytvářejí podmínky pro úspěšné splnění úkolů i ve velmi členitém terénu. Na druhé straně větší nadmořská výška letu omezuje výrazněji letové vlastnosti vrtulníků než letounů. Je menší výběr vhodných přistávacích ploch v terénu. Lepší přirozené maskovací vlastnosti horského a zalesněného terénu mohou komplikovat vyhledávání a ničení cílů.

Musíme počítat s možností náhlých změn povětrnostních podmínek, jako je nízká oblačnost, prudké změny směru a rychlosti větru, kolísání teploty a silné variabilní vertikální proudění vzduchu. Velká členitost terénu komplikuje navedení vrtulníků na pozemní cíle, zejména při letech v přízemních výškách a omezuje možnosti volby nejvhodnějšího náletového směru.

Terén může též omezovat širší použití protitankových řízených střel na vzdálenost jejich maximálního dosahu a na odvrácených svazích. Na druhé straně horský a zalesněný terén ztěžuje podmínky pro nepřátelskou PVO a na-

pomáhá jejímu úspěšnému překonání. S tím souvisí i větší možnosti maskování letů vrtulníků a možnost jejich použití s překvapením.

Při bojové činnosti letectva při podpoře vojsk v obraně v horském zalesněném terénu budou mít faktory, které zvyšují účinnost jeho bojové činnosti, větší vliv než faktory, které účinnost bojové činnosti snižují. Tedy letecká podpora bude v období aktivní činnosti nepřítele podstatně účinnější, než v rovinách. V hornatém a zalesněném terénu nemůže nepřítel docílit homogenní bojovou sestavu a musí soustřeďovat svá vojska v prostorech dostupných z komunikací, přičemž sama hustota komunikací je velmi nízká. Tím může dojít v některých prostorech (zejména v taktické hloubce) k velké nasycenosti vojsky a technikou. Zde bude hustota cílů na jednotku plochy velká a pravděpodobnost jejich vyhledání a ničení letectvem vysoká.

Při použití raketového vojska budeme především zkoumat prostor předpokládaného cíle, kam máme vést úder. Reliéf terénu, porost a povětrnostní situace mají totiž podstatný vliv na ničivé faktory jaderných úderů. Tak např. na svazích přivrácených k epicentru jaderného výbuchu se účinek tlakové vlny 1,5—2,5krát zvětšuje, naopak na odvrácených svazích se zmenšuje. Bereme v úvahu i to, že při použití jaderných úderů v horském a zalesněném terénu, kdy vznikají rozsáhlá pásma zničení a rozsáhlé prostory požárů, se mohou značně snížit i manévrovací schopnosti vlastních vojsk (tempa protiztečí).

Prostory bojových rozmístění volíme nejčastěji v blízkosti hlavních cest. V konkrétní situaci mohou mít tvar oválu táhnoucího se podél komunikací a údolí. Malá kapacita směru si může vyžádat stupňovité rozčlenění prostorů bojových rozmístění baterií do hloubky. V důsledku toho má být vzdálenost prostorů od předního okraje vlastních vojsk u oddílů vojskových raket větší než v normálních podmínkách.

Palebná postavení volíme v prostorech vzdálených od horských říček, potoků a vyschlých koryt, protože tyto se mohou rychle (neočekávaně) po dešti či tání sněhu změnit v prudké vodní toky s rozsáhlou oblastí záplav. Také úpatí a strži nejsou výhodná pro nebezpečí pádu kamení, lavin a vytvoření závalů. Při přemísťování raketového vojska vyvstávají i značné potíže v případě nutnosti rozvinout raketové jednotky za přesunu z chodu.

Pro dělostřelectvo předvídáme plnění takových úkolů jako umlčení živé síly a palebných prostředků nepřítele na strmých svazích, umlčení záloh nepřítele v úžlabinách, dolinách i jiných skrytých místech, umlčení nepřátelských pozorovatelů na vrcholech, z nichž může pozorovat do hloubky naší sestavy apod.

Při rozdělení a uskupení dělostřelectva přihlížíme k úkolům, které má plnit v celém průběhu bojové činnosti, protože nové rozdělení dělostřelectva spojené s manévrem v průběhu boje bude značně obtížné. Především zabezpečíme maximální samostatnost útvarů a jednotek na samostatných směrech jejich posílením i na úkor dělostřelectva svazku. Útvarům a jednotkám, které působí v údolích a na náhorních rovinách, je účelné přidělovat kanónové dělostřelectvo, vojskům bojujícím na směrech s příkrými srázy, roklemi apod. houfnice. Do sestavy obcházejících odřadů (eventuálně výsadku apod.) zařadíme jen lehké zbraňové systémy, kterých mohou použít i v těžko dostupném terénu, neprůchodném pro běžné dopravní prostředky. Snažíme se vyvarovat zbytečnému narušení organizační celistvosti dělostřeleckých útvarů, abychom zbytečně neztěžovali velení a zásobování, zvláště střelivem.

Složitost reliéfu terénu má značný vliv i na volbu a manévr bojových sestav dělostřelectva. Palebná postavení vybíráme poblíž cest a členíme i do hloubky.

Zvlášť pečlivě je třeba přihlížet k možnostem plnění úkolů s ohledem na přestřelnost. K zmenšení hluchých prostorů se část jednotek vysunuje do palebných postavení s možností vedení šikmé a boční palby (při tom se mohou palebná postavení se svolením staršího náčelníka rozmísťovat i v sousedních úsecích). Při volbě velitelsko-pozorovacích stanovišť zabezpečíme úzkou součinnost s podporovanou jednotkou (útvarem). Jen tak vyloučíme nepřesnosti v udávání cílů a zabezpečíme včasné plnění úkolů podle požadavků vševojskového velitele. Kromě velitelsko-pozorovacích stanovišť volíme větší počet pomocných pozorovatelů (jak předsunutých, tak i bočních) k pozorování skrytých prostorů. Kromě toho budeme předvídat několikapatrové umístění pozorovatelů pro případ mlhy a nízké oblačnosti.

Důležitou úlohu při ničení nepřítelů v horském a zalesněném terénu sehrávají i prostředky pro přímou střelbu. Je vhodné umístit je na svazích přivrácených k nepříteli tak, aby měly co nejlepší výstřel a vykrývaly hluché prostory dělostřelectva pro střelbu ze zakrytých palebných postavení. Zvláštní pozornost věnujeme zejména volbě palebných stanovišť (palebných čar) u jednotek protitankových řízených střel.

PTZ na všech stupních je účelné rozmísťovat v sestavě svých prvních sledů. Přitom se ukazuje potřeba mít na stupni divize — armády několik protitankových záloh pro zvlášť nebezpečné směry, zejména v případě, nebudou-li vhodné podmínky pro manévr. V boji s tanky důležitý význam a místo budou mít i protitankové prostředky jednorázového použití.

Bojovou činnost PVO bude nepříznivě ovlivňovat stínící vliv hor a lesů, omezení množství cest a míst vhodných pro rozvinutí prostředků do bojových sestav a také náhlé změny počasí v průběhu dne.

Vzroste zřejmě význam použití kompletů STRELA-2M. Družstva budou zpravidla zaujímat palebná stanoviště v rotních opěrných bodech na svazích hor, v jednotlivých výškách a plošinách s co nejmenšími úhly skrytů. K jejich rozmístění je účelné využívat horských sedel, širokých úžlabin a dolin, které zabezpečují vedení palby na vzdušné cíle na pozadí oblohy. V lesnatém terénu mohou využívat okraje lesů, pasek a průseků.

Protiletadlové baterie vševojskových pluků budeme častěji než za normálních podmínek rozdělovat po četách do obranných rajónů prvosledových praporů a některou z čet můžeme použít k PVO jednotek v předsunutém postavení. Při centralizovaném použití baterie budou nejvhodnějšími objekty PVO důležité bráněné horské přechody a průsmyky, v hloubce obrany pak přepravy přes horské řeky na nejpravděpodobnějších směrech průletu nízko letících cílů.

Protiletadlové raketové a dělostřelecké pluky (svazky) použijeme především k obraně vojsk na směru hlavního úderu nepřítelů, nebo která přehrazují důležité komunikace nebo široká údolí. Podmínky terénu nás často budou nutit v jednom případě volit bojovou sestavu při minimálních hranicích stanovených norem, v druhém případě na maximální vzdálenosti. Bojová sestava bude zpravidla jak v rámci baterie, tak i vyšších stupňů, nepravidelná. Jednou bude rozložena podél komunikací do hloubky, v jiném případě bude rozdělena horskými hřebety do šířky. Jak raketové, tak i dělostřelecké baterie budou zaujímat palebná postavení podél komunikací, popř. v údolích či svazích přístupných hor, v prostorech horských přechodů a průsmyků tak, aby bránily klíčové prvky obrany. Bojová činnost bude často rozdělena do baterií. V lesnatém terénu bude použití pluku (brigády) omezeno na lesní cesty, přičemž palebná postavení může zaujímat jen na velkých pasekách, širokých průsecích a na okrajích lesů.

Své zvláštnosti bude mít použití radiotechnických jednotek a útvarů. Bude omezený výběr stanovišť, které splňují požadavky na radiolokační techniku. Proto budeme využívat náhorních rovin a údolí a organizovat pečlivý výběr stanovišť. I tak, v důsledku stínícího vlivu hor, budou vznikat mezery v radiolokačním poli, což můžeme kompenzovat plným využitím televizních optických zaměřovačů a průzkumu pozorováním.

Řadu zvláštností při ženijním zabezpečení obrany bude mít **ženijní vojsko**. Je to dáno především charakterem horského zalesněného terénu, který vytváří řadu výhodných podmínek: ochranné vlastnosti terénu, omezené možnosti použití tanků nepřítelem, převaha pozorování za jasného počasí, dobré podmínky pro maskování i proti radiolokačnímu průzkumu nepřítele, dostatečné zdroje výpomocného materiálu. Budou ovšem i nevýhodné podmínky (obtížné složení půdy, omezení možnosti použití mechanizačních prostředků a manévru, obtížné zásobování ženijním materiálem, drsné povětrnostní podmínky, možnosti vzniku rozsáhlých závalů, zatopení a v zalesněných prostorech i požárů).

Ženijní úpravu terénu (a to i v hloubce obrany) musíme zabezpečit bez použití ženijních mechanizačních prostředků. Jednotlivé ochranné stavby budeme ve většině případů budovat pouze jako částečně zapuštěné nebo povrchové v kombinaci s dřevem, kamenem apod. Urychlit zemní práce můžeme jenom zvýšeným použitím travin, včetně speciálního náloživa.

Těžisté zatarasování položíme především na jednotlivé komunikační směry, které vedou do hloubky obrany. Pozornost musíme věnovat hlavním cestám, ale i lesním a horským pěšinám. Zátarasů můžeme použít různého druhu, a to jak výbušných, tak i nevýbušných zátarasů. Kromě běžných typů zátarasů se zde výhodně uplatní stromové záseky, kamenometné fugasy, suťové nebo sněhové laviny apod. V tom smyslu bude nutné ženijní jednotky k zatarasování soustředit na jednotlivých směrech až do družstev. Manévr zátarasů bude zpravidla silně omezen a proto pohyblivé odřady zatarasovací se budou soustřeďovat na hlavní ohrožené směry a zřejmě jich na jednotlivých stupních bude více.

Při úpravě cest pro přesuny, odsuny a manévr můžeme ve většině případů využít pevného pokladu cest, jejichž počet však bude omezen. Hlavní nevýhodou bude jejich zpravidla úzký profil, který bude vyžadovat náročnou úpravu výhybek. Ke zvláštnostem zabezpečení manévru v tomto terénu může patřit i zřizování speciálních mostů, popř. i budování visutých lanových mostů přes neprůchodná údolí a horské říčky. Vzhledem k převažujícím úzkým vodním překážkám můžeme s výhodou využít normovaných doprovodných mostů (MT-55, AM-50). V řadě případů, s ohledem na hloubku vodních překážek a zpravidla pevné dno, můžeme využít i brodových přepravišť.

Zvláštnosti horského terénu si vyžadují decentralizované použití ženijních jednotek a jejich přidělování do podřízenosti menších jednotek, zpravidla praporu, někdy i roty. To klade nároky na znalosti vševojskových velitelů a efektivního použití ženijních sil a prostředků. Omezené možnosti využití ženijních mechanizačních prostředků zvýší fyzickou námahu vojáků a prodlouží výkonové normy při plnění úkolů ženijního zabezpečení.

Při použití spojovacího vojska v organizaci spojení v horském zalesněném prostoru bereme v úvahu všechny specifické podmínky: zabezpečit spojení s hustou sítí pozorovatelů, složitost udržení spojení s vojsky na jednotlivých samostatných směrech, vliv stínění hor a odrazů rádiových vln od horských masívů, menší rychlost výstavby linkových vedení a větší spotřebu kabelu, ztíženou volbu tras i stanovišť radioreléových stanic a jejich přesunů, snižuje

se spolehlivost polního poštovního spojení (omezený pohyb pohyblivých poštů), bude omezen manévrem zálohou spojovacích sil a prostředků a ztížená ženijní úprava spojovacích uzlů a stanic.

Možnost horských závalů, vytváření oblastí s vysokou úrovní radiace po jaderných úderech a dlouhodobý účinek otravných látek v soutěskách a hlubokých údolích ztěžuje stavbu linkových vedení a provoz pohyblivých pošt. Náhlé změny počasí, snížení výkonů motorů a zvýšená spotřeba pohonných hmot ztěžují využívání všech spojovacích prostředků.

Pro zabezpečení rádiového (radioreléového) spojení používáme v horách zejména antén prostorového záření (ale i povrchovou vlnou). Rádiové a radioreléové prostředky umísťujeme na vrcholcích hor nebo na přivrácených svazích. Nemůžeme-li zabezpečit přímé spojení mezi dvěma místy, zřizujeme retranslační mezistanice (reléové stanice).

Hlavním druhem spojení v horách bude rádiové spojení.

Spolehlivost linkového spojení se v horském terénu zvyšuje zřizováním většího počtu kontrolních telefonních stanic (než v rovinách), zejména na obtížných úsecích.

Polní poštovní spojení využívá v horském terénu zejména vrtulníků a ve větší míře i signálních prostředků.

Pro umístění spojovacích uzlů, kontrolních, retranslačních i koncových stanic využíváme v horském terénu maximálně přírodních krytů (jeskyní, útlabin, slojí atd.). V místech, kde dochází k rozvodnění řek a v korytech vyschlých řek a vodních nádrží, spojovací uzly a stanice neumísťujeme.

Za bojové činnosti vojsk v horách musíme zabezpečit spolehlivé rádiové spojení především s raketovými vojsky, průzkumem, s vojsky bojujícími na samostatných směrech, s obcházejícími odřady a mezi nimi, s letectvem, vzdušným výsadkem a se sousedy.

Mohl bych uvést ještě celou řadu zvláštností u dalších vojsk a služeb. Všechny jsou motivovány především charakteristickými rysy horského zalesněného terénu a jsou analogické, jak jsem uvedl. Vzhledem k obtížnosti manévru silami a prostředky v horském zalesněném terénu značně vzrůstá význam manévru palbou a zátarasy jako součást **palebného systému**. Tento systém organizujeme tak, abychom nepříteli ničili již na vzdálených přístupech. Směry přístupné pro útok, cesty, východy roklin a soutěsek, výhodné přechody přes vodní toky a strže i přístupy k průsmykům musí být pod působením palebných prostředků.

Systém paleb musí zabezpečovat vytvoření boční a křížové palby a musí být uspořádán tak, aby před předním okrajem, na bocích a v mezerách mezi opěrnými body nevznikly hluché prostory. Palebné prostředky je vhodné rozmísťovat v patrech jak na svazích přivrácených k nepříteli, tak i na odvrácených svazích výšin. Připravujeme pro ně několik záložních palebných postavení. Nejvyšší patro (náhorní rovinu) zaujmají zpravidla vojska PVO. Celý palebný systém musíme důsledně sladit se systémem zátarasů tak, aby byly všechny pod účinnou palbou.

Při vedení obrany má značný význam houževnatá obrana dominujících výšin, průsmyků, komunikačních uzlů, soutěsek, přepravišť přes vodní toky apod. Tyto bráníme i v obklíčení. Tím nedovolíme nepříteli využít komunikací a lépe průchodného terénu, narušíme jeho manévry, přisun záloh, přeskupení sil a prostředků a zásobování. Rozhodujícím projevem aktivity budou časté protizteče uskutečňované na všech stupních zpravidla shora dolů po hřebtech, údolích, cestách, korytem vyschlých řek a po svazích. Vedení protiúderu bude značně

omezeno vzhledem k možnostem rozvinutí sil a prostředků. S protiúderem můžeme počítat v takovém horském zalesněném terénu, kde jsou široká údolí, velké náhorní planiny, nebo několik kapacitních souběžných směrů.

Místa velení budeme zpravidla přibližovat na všech stupních k vojskům prvního sledu a na důležitých směrech a zřejmě častěji budeme používat vzdušných velitelských stanovišť. Na operačním stupni bude zřejmě častějším jevem rozvíňování pomocných velitelských stanovišť.

V jednom článku pochopitelně nemohu rozebrat všechny byt jen zásadní otázky obrany v zalesněném terénu. Je to dáno tím, že rovinatý terén není tak různorodý a z hlediska jeho efektivního využití tak náročný. Z tohoto pohledu mohou psát pouze v obecných polohách, neboť každý horský zalesněný terén je prakticky jiný a bude vyžadovat při přijímání rozhodnutí vždy jiných přístupů. Přesto ovšem je řada společných zásad, které ve větší či menší míře musíme při organizaci obrany v horském terénu respektovat.

Vždy zřejmě půjde o to, že horský terén ve větší míře bude vytvářet podmínky pro úpornost obrany, než pro její aktivitu, bude výhodnější pro obranu než pro útok. V této souvislosti můžeme vyjít z poznatků, že při přechodu do obrany v dotyku s nepřítelem v rovinatém terénu (např. před vedením protiúderu nepřítele) půjde na taktickém stupni především o plnění požadavku úpornosti obrany. Na druhé straně aktivní činnost požadujeme zejména na operačním stupni. To je dáno tím, že rovinatý terén umožňuje zasadit i silný druhý sled. Při obraně v horském zalesněném terénu tomu bude zřejmě naopak, neboť vést silné protiúderové nebudou v důsledku omezených terénních podmínek vždy možné. Z těchto důvodů bude i vhodnější mít na operačním stupni silnou vševojskovou zálohu (k vedení protiztečí po směrech). Bereme v úvahu, že druhý sled armády v horském terénu nebudeme moci vždy kompaktně zasadit.

Budeme se snažit, aby pro obranu zejména důležitých směrů byly vyčleněny takové síly a prostředky, které mohou vést boj samostatně, při potřebném zabezpečení. Z těchto důvodů vyplývá zřejmě požadavek na vytvoření většího počtu záloh (protitankových, ženijních apod.), i když vzhledem k možnostem slabších. To bude typické zejména tam, kde bude manévr mezi jednotlivými směry značně omezen.

Z toho můžeme učinit závěr, že hornatý zalesněný terén má řadu zvláštností, které podstatně ovlivňují vedení operace a boje a tím i činnost velitelů, štábů a vojsk. Z tohoto pohledu je proto třeba teorii i praxi organizace a vedení bojové činnosti nejenom zvládnout, ale i tvůrčím způsobem rozvíjet.